

Betacamp 2023

Node convivència

Motivació

El node el formem docents de primària i secundària que treballem en centres de realitat molt diferent (diferent grau d'estabilitat de plantilla, diferent grau de complexitat, etc) i que compartim la voluntat de gestionar la convivència des de la cultura restaurativa i no violenta.

En les primeres sessions del node vam constatar diversos fets:

- L'estabilitat de la plantilla d'un centre i la manera com s'ha confeccionat (perfils, entrevista, adjudicacions...) influeix molt en la manera com es pot materialitzar una filosofia de convivència alternativa a la autoritària.
- Els protocols d'actuació i les estructures concretes ens poden ajudar a universalitzar les pràctiques restauratives en molts centres.
- En els centres d'alta complexitat on no hi ha hagut recentment un projecte de centre molt exitós arriben a una situació que cal abordar des de diferents fronts (pedagògic, institucional, estructural) i és innocent pensar que tot es solucionarà només canviant la filosofia del centre.
- Als centres de màxima complexitat, la pràctica restaurativa hauria de millorar també la gestió dels conflictes i la convivència. Es veu amb molt bons ulls les propostes que d'aquest node se'n deriven i de ben segur es milloren les diferents etapes o fases al llarg dels problemes de convivència. Tanmateix, es fa difícil pensar en un protocol que deixi completament de banda conseqüències recollides en una visió més autoritària, especialment davant de conflictes amb baralles molt greus o comportaments que desestabilitzen la convivència del centre.
- Molts conflictes de grup classe neixen i es desenvolupen a l'hora de lleure del migdia. Coincidim que caldria abordar aquest espai, molt mancat de recursos i amb molta precarietat laboral, des de diferents àmbits. En aquest node no tindrem capacitat d'entrar-hi.

Recull d'experiències

En [aquest enllaç](#) es poden trobar algunes indicacions sobre com treballar les converses i reunions restauratives que es citen a continuació.

El membres del node són docents dels següents centres:

IE Feixes (antic INS Jaume Cabré de Terrassa), INS Martí Pous (Barcelona), INS Angeleta Ferrer (Barcelona), Escola Gayarre (Barcelona), Escola Sant Julià (Sabadell), INS Jonqueres (Sabadell).

A continuació es comenten algunes experiències que han tingut un cert èxit en algun d'aquests centres.

Principis de convivència d'un centre aprovats en claustre.

- Fer ús de la comunicació no violenta.
- Fer molt ús de la conversa per gestionar inquietuds.
- Entendre que cada docent es troba en un moment diferent i que totes juntes avancem cap a una visió compartida.

Protocol d'actuació davant d'un conflicte d'un centre de secundària A.

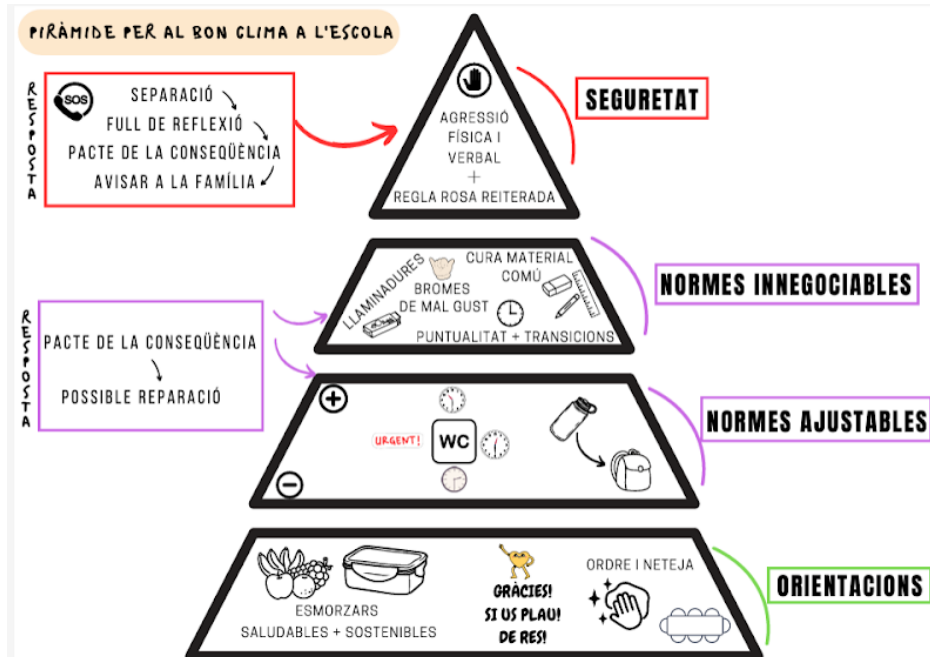
- Protecció de la persona que ha patit l'agressió.
- Restitució del control emocional dedicant tant temps com sigui possible.
- Conversa (restaurativa) amb el tutor de seguiment.
- Reunió restaurativa.
- Acord sobre les conseqüències i reparació del conflicte.
- Seguiment per part de les tutores.

Protocol d'actuació davant d'un conflicte d'un centre de secundària B.

- Gestió dels conflictes d'una manera similar al centre A.
- "Vés i apunta't"
 - Quan hi ha una situació conflictiva a l'aula l'alumne implicat ha de completar un full de reflexió on explica el que ha succeït des del seu punt de vista.
 - El professorat de l'aula completa també el full.
 - Si hi ha diversos alumnes implicats, sigui o no en un conflicte entre iguals, també completen el full.
 - Gestió posterior del conflicte de manera restaurativa amb la gestió de tutoria - coordinació - orientació.

Protocol d'actuació davant d'un conflicte d'un centre de primària C.

- Desenvolupament de la piràmide del bon clima dins del grup - classe.

- Protocol quan hi ha un conflicte dins de la **franja vermella**
 - L'alumnat implicat és separat del grup i fa ús de la caixa de la calma.
 - La separació pot ser en un racó de la classe, al passadís just al costat de l'aula...
 - A la caixa hi ha materials per rebaixar emocions (plastilina, mandales, ...), unes cartes d'emocions i fets i el full de reflexió. Eviten posar-hi pilotes, perquè juguen, i aquest no és l'objectiu.
 - S'evita parlar amb l'alumne/a en el moment de l'alteració emocional, ja que aquesta conversa no és efectiva.
 - L'alumnat completa el full de reflexió sobre el que ha succeït. En aquest hi ha algunes preguntes de la gestió restaurativa.
 - Què ha passat? Què estaves pensant quan ho has fet? A qui ha afectat la situació i com? Què penses del què ha passat? Com podriem millorar la situació?
 - Què ha passat? Com estàs ara amb el que ha passat? Com t'ha afectat? Ha afectat algú més? Què ha estat el més difícil per a tu? Què necessites que passi ara?
 - L'alumnat torna a la dinàmica de l'aula un cop és capaç de tornar-hi.
 - Es du a terme una reunió restaurativa on es reconstrueixen els fets a partir dels fulls de reflexió, es pacten les conseqüències i es parla amb la família.
- La **franja lila** es gestiona amb la conversa entre el tutor i el tutoritzat (individual o grupal) i també pot comportar una reparació.
- La **franja verda** és de gestió de grup per part del tutor i es parla en les hores de "tutoria".
- També tenen un full d'incidència que gestionen en els casos de conflicte d'una gravetat molt elevada. En aquest s'hi expliquen les versions i l'acord queda reflectit.

Conclusions - proposta del node

Per tancar el node hem elaborat un protocol que ens sembla que agafa idees que funcionen als diferents centres i pot corregir alguns dels punts febles que hem vist que poden tenir les experiències abans descrites.

Proposta de protocol

Mantenim l'enfocament restauratiu per la resolució dels conflictes descrit pel centre de secundària A, mirem de desenvolupar un full de reflexió que agafi el millor dels proposats pels centres B i C. També incorporem la piràmide del centre C.

Abans del conflicte

- 1) Treball amb el claustre per consensuar enfocament i filosofia del protocol
 - a) És molt important destacar que el full de reflexió no és un càstig i en cap cas pot ser utilitzat com una amenaça.
 - b) El full de reflexió és útil per totes les parts, ha de servir per rebaixar i abordar el conflicte. Permet escoltar a totes les parts, perquè dona veu a l'alumnat.
 - c) L'ús dels fulls de reflexió no es pot entendre com expedientador.
- 2) Treball a les aules amb les tutories de grup.
 - a) Explicar l'enfocament i la organització del mateix.
 - b) Pactar la piràmide.
 - c) Posar a la classe i a la vista la piràmide i la gestió dels diferents nivells.

Gestió del conflicte

- 1) Acompanyar l'alumnat implicat a l'espai de calma (caixes, passadissos, racons de l'aula, sales del centre...).
- 2) En l'espai de la calma l'alumne completa, amb la supervisió d'un adult si és fora l'aula, el full de reflexió. Aquest full té un seguit de preguntes restauratives i un espai per la visió del professorat. L'alumne torna a l'aula i el professorat que en aquell moment gestiona el cas fa arribar el full al tutor de seguiment.
 - *A primària, la caixa de la calma pot estar al passadís o bé en un racó, a secundària, sembla que es requereix un espai adicional agradable i que ajudi a l'alumnat a sentir-se relaxat, tranquil i còmode.*
- 3) La tutoria de seguiment realitza una gestió del conflicte a partir del full de reflexió i la conversa restaurativa.
 - a) Explicitar necessitats i emocions.
 - b) Reconèixer impactes de les nostres accions.
 - c) Acord sobre la reparació i/o conseqüència, si s'escau.
- 4) Seguiment del cas per tutoria - coordinació - orientació.